

Odporúčanie
Útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska
zo 17. októbra 2012 č. 3/2012

k určitým aspektom požiadaviek vhodnosti podľa MiFID

Národná banka Slovenska vydáva toto odporúčanie na základe dokumentu Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy – Usmernenia o určitých aspektoch požiadaviek vhodnosti podľa MiFID (ESMA/2012/387).

I. Rozsah pôsobnosti

Usmernenia sa vzťahujú na investičné spoločnosti (vymedzené v článku 4 ods. 1 prvý pododsek MiFID) vrátane úverových inštitúcií, ktoré poskytujú investičné služby, správcovských spoločností PKIPCP¹⁾ a príslušných orgánov. V prostredí slovenského finančného trhu bude Národná banka Slovenska odporúčanie uplatňovať na obchodníkov s cennými papiermi, banky s povolením Národnej banky Slovenska vykonávajúce činnosti podľa osobitného predpisu a správcovské spoločnosti pokiaľ poskytujú investičné služby riadenia individuálnych portfólií alebo investičného poradenstva.

Odporúčanie sa bude uplatňovať v súvislosti s poskytovaním investičných služieb uvedených v oddiele A prílohy I k MiFID:

- a) investičné poradenstvo;
- b) riadenie portfólia.

Aj keď sa toto odporúčanie v zásade týka situácií, keď sa služby poskytujú neprofesionálnym klientom, bolo by potrebné uvažovať o jeho uplatňovaní, pokiaľ je to relevantné, v prípadoch, keď sa služby poskytujú profesionálnym klientom (v článku 19 ods. 4 MiFID sa nerozlišujú neprofesionálni a profesionálni klienti).

II. Vymedzenie pojmov

Pokiaľ sa neuvádza inak, pojmy vymedzené v smernici o trhoch s finančnými nástrojmi, vykonávacej smernici MiFID a v zákone č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) majú v tomto odporúčaní ten istý význam. Navyše sa používajú tieto vymedzené pojmy:

Smernica o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. Apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS, v znení neskorších zmien a doplnení.

¹⁾ Odporúčanie sa vzťahuje len na správcovské spoločnosti PKIPCP, pokiaľ poskytujú investičné služby riadenia individuálnych portfólií alebo investičného poradenstva (v zmysle článku 6 ods. 3 písm. a) a b) smernice o PKIPCP).

Vykonávacia smernica MiFID

Smernica Komisie 2006/73/ES z 10. augusta 2006, ktorou sa vykonáva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokiaľ ide o organizačné požiadavky a podmienky výkonu činnosti investičných spoločností, ako aj o vymedzené pojmy na účely uvedenej smernice.

V odporúčaní sa nevyjadrujú absolútne povinnosti. Preto sa často používa pojem „mal by“. Pojmy „musí“ a „je povinný“ sa používajú v súvislosti s požiadavkou MiFID a zákona o cenných papieroch.

III. Účel

Účelom tohto odporúčania je usmerniť dohliadané subjekty v súvislosti s uplatňovaním niektorých aspektov požiadaviek vhodnosti podľa MiFID s cieľom zabezpečiť spoločné, jednotné a dôsledné uplatňovanie § 73f ods. 1 a 2 a § 73g ods. 5, 6 a 7 zákona o cenných papieroch (článok 19 ods. 4 smernice MiFID a články 35 a 37 vykonávacej smernice MiFID).

IV. Usmernenia o určitých aspektoch požiadaviek vhodnosti podľa MiFID

IV.I Informácie pre klientov o posúdení vhodnosti

Príslušné právne predpisy: článok 19 ods. 1 a 3 MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 1

1. Investičné spoločnosti by mali jasne a jednoducho informovať klientov, že dôvod posúdenia vhodnosti je umožniť spoločnosti konať v najlepšom záujme klienta. Investičné spoločnosti by v žiadnej fáze nemali vytvárať nejednoznačnosť alebo pochybnosti, pokiaľ ide o ich vlastné zodpovednosti v procese.

Podporné usmernenia

2. Informácie o službách investičného poradenstva a riadenia portfólia by mali zahŕňať informácie o posúdení vhodnosti. Pojmom „posúdenie vhodnosti“ sa rozumie celý proces zhromažďovania informácií o klientovi a následné posúdenie vhodnosti konkrétneho finančného nástroja pre uvedeného klienta.
3. V záujme jasnosti sa spoločnostiam pripomína, že posúdenie vhodnosti sa neobmedzuje na odporúčanie kúpiť finančný nástroj. Každé odporúčanie musí byť vhodné, bez ohľadu na to či ide o odporúčanie kúpiť, držať alebo predat'.²⁾ Informácie o posúdení vhodnosti by mali pomôcť klientom porozumieť účelu požiadaviek a povzbudiť ich, aby poskytli presné a dostatočné informácie o svojich znalostiach, skúsenostiach, finančnej situácii a investičných cieľoch. Investičné spoločnosti by mali klientom zdôrazniť, že je dôležité získať úplné a presné informácie, aby spoločnosť mohla odporučiť produkty alebo služby, ktoré sú pre klientov vhodné. Spoločnosti sa môžu rozhodnúť, ako budú svojich klientov o posúdení vhodnosti informovať, pričom tieto informácie môžu byť poskytnuté v štandardizovanej forme.

²⁾ Pozri oddiel IV dokumentu CESR s názvom Understanding the definition of advice under MiFID, question and answers, 19. Apríl 2010, CESR/10-293.

Použitá forma by však mala umožniť kontroly a *posteriori* s cieľom preveriť, či informácie boli naozaj poskytnuté.

4. Investičné spoločnosti by mali prijať opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby klienti rozumeli pojmu investičné riziko, ako aj vzťahu medzi rizikom a návratnosťou investícií. Spoločnosti by mali zväziť zavedenie používania indikatívnych, zrozumiteľných príkladov o úrovni strát, ktoré môžu vzniknúť v závislosti od úrovne prijatého rizika, a mali by vyhodnotiť reakcie klientov na uvedené scenáre s cieľom umožniť klientom porozumieť investičnému riziku. Klienti by mali byť informovaní, že účelom uvedených príkladov a vyhodnotenia ich reakcií na tieto príklady je pomôcť určiť postoj klientov k riziku (ich rizikový profil), a teda určiť druhy finančných nástrojov (a s nimi súvisiace riziká), ktoré sú pre nich vhodné.
5. Posúdenie vhodnosti je úlohou investičnej spoločnosti. Spoločnosti by mali zabrániť uvádzaniu alebo vyvolávaniu dojmu, že klient je ten, kto rozhoduje o vhodnosti investície alebo že klient určuje, ktorý finančný nástroj je vhodný pre jeho rizikový profil. Spoločnosti by napríklad mali zabrániť naznačovaniu klientovi, že určitý finančný nástroj je ten, ktorý si klient vybral ako vhodný, alebo žiadať od klienta, aby potvrdil, že nejaký nástroj alebo služba sú vhodné.

IV.II Mechanizmy nevyhnutné na porozumenie klientom a investíciám

Príslušné právne predpisy: články 13 ods. 2 a 19 ods. 4 MiFID a článok 35 ods. 1 a článok 37 vykonávacej smernice MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 2

6. Investičné spoločnosti musia mať primerané politiky a postupy, ktoré im umožnia porozumieť základným skutočnostiam o ich klientoch a vlastnostiach finančných nástrojov, ktoré sú pre týchto klientov dostupné.³⁾

Podporné usmernenia

7. Investičné spoločnosti sú povinné vypracovať, vykonávať a udržiavať všetky politiky a postupy (vrátane primeraných nástrojov), ktoré sú nevyhnutné, aby mohli porozumieť uvedeným skutočnostiam a vlastnostiam.⁴⁾
8. Spoločnosti musia zaviesť politiky a postupy, ktoré im umožnia zbierať a vyhodnocovať všetky informácie nevyhnutné na vypracovanie posúdenia vhodnosti v súvislosti s každým klientom. Spoločnosti by napríklad mohli používať dotazníky, ktoré vyplnia ich klienti alebo ktoré sa vyplnia počas rozhovoru s nimi.
9. Informácie nevyhnutné na vypracovanie posúdenia vhodnosti obsahujú rôzne prvky, ktoré môžu mať vplyv napríklad na finančnú situáciu klienta alebo jeho investičné ciele.

³⁾ Takisto je potrebné viesť primerané záznamy o posúdení vhodnosti, ako sa uvádza v usmernení č. 9.

⁴⁾ Článok 13 ods. 2 MiFID.

10. Uvedené prvky sú napríklad:

- a) rodinný stav klienta (najmä právna spôsobilosť klienta nakladať s aktívami, ktoré môžu patriť takisto jeho manželovi/manželke);
- b) rodinná situácia klienta (vývoj rodinnej situácie klienta môže mať vplyv na jeho finančnú situáciu, napr. nové dieťa alebo dieťa začínajúce štúdium na univerzite);
- c) situácia týkajúca sa zamestnania klienta (skutočnosť, že klient stratí zamestnanie alebo je pred dôchodkom, môže mať vplyv na jeho finančnú situáciu alebo investičné ciele);
- d) potreba okamžitej dostupnosti voľných finančných prostriedkov pri určitých typoch investícií.

11. Spravidla je najmä vek klienta dôležitá informácia, ktorú by mali mať spoločnosti k dispozícii na posúdenie vhodnosti investície. Spoločnosti by mali pri určení, ktoré informácie sú nevyhnutné, zohľadňovať vplyv, ktorý môže mať akákoľvek zmena týkajúca sa uvedených informácií v súvislosti s posúdením vhodnosti.

12. Investičné spoločnosti by mali takisto poznať produkty, ktoré ponúkajú. To znamená, že spoločnosti by mali zaviesť politiky a postupy, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby odporúčali alebo realizovali investície v mene svojich klientov, len ak rozumejú vlastnostiam príslušného produktu alebo finančného nástroja.

IV.III Kvalifikácia zamestnancov investičných spoločností

Príslušné právne predpisy: článok 5 ods. 1 písm. d) vykonávacej smernice MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 3

13. Investičné spoločnosti sú povinné zabezpečiť, aby zamestnanci, ktorí sú vecne zapojení do procesu posúdenia vhodnosti, mali primeranú úroveň znalostí a odbornosti.⁵⁾

Podporné usmernenia

14. Zamestnanci musia rozumieť úlohe, ktorú zohrávajú v postupe posúdenia vhodnosti, a mať nevyhnutnú kvalifikáciu, znalosti a odbornosť vrátane dostatočných vedomostí o regulačných požiadavkách a postupoch, aby dodržiavali svoje povinnosti.

15. Zamestnanci musia mať nevyhnutné schopnosti, aby mohli posúdiť potreby a situáciu klienta. Takisto musia mať dostatočné odborné znalosti v oblasti finančných trhov, aby rozumeli finančným nástrojom, ktoré budú odporúčať (alebo kupovať v mene klienta), a aby vedeli rozhodnúť, či charakter finančného nástroja zodpovedá potrebám a situácii klienta.

⁵⁾ V článku 5 ods. 1 písm. d) vykonávacej smernice MiFID, sa stanovuje, že všetky investičné spoločnosti musia zamestnať zamestnancov s kvalifikáciou, znalosťami a odbornosťou nevyhnutnou na dodržiavanie pridelených povinností.

IV.IV Rozsah informácií získavaných od klientov (proporcionalita)

Príslušné právne predpisy: článok 19 ods. 4 MiFID a články 35 a 37 vykonávacej smernice MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 4

16. Investičné spoločnosti by mali určiť rozsah informácií, ktoré sa budú získavať od klientov s ohľadom na všetky charakteristiky služieb investičného poradenstva alebo riadenia portfólia, ktoré sa budú poskytovať uvedeným klientom.

Podporné usmernenia

17. Pred poskytnutím služieb investičného poradenstva alebo riadenia portfólia musí investičná spoločnosť vždy získať „potrebne informácie“ týkajúce sa znalostí a skúseností klienta, jeho finančnej situácie a jeho investičných cieľov.

18. Rozsah získaných informácií sa môže odlišovať. Pri určení, ktoré informácie sú „potrebne“ a relevantne, by investičné spoločnosti mali vzhľadom na klientove znalosti a skúsenosti, finančnú situáciu a investičné ciele posúdiť:

- a) druh finančného nástroja alebo transakcie, ktoré spoločnosť môže odporúčať alebo uzavrieť (vrátane zložitosti a úrovne rizika);
- b) povahu a rozsah služby, ktorú môže spoločnosť poskytovať;
- c) povahu, potreby a situáciu klienta.

19. Kým rozsah získavaných informácií, sa môže meniť, podmienka na dodržanie požiadavky, aby odporúčania alebo investície realizované v mene klienta boli pre klienta vhodné, zostáva nezmenená. Na základe zásady proporcionality uvedenej v MiFID môžu spoločnosti získavať informácie na úrovni primeranej produktom a službám, ktoré poskytujú, alebo v súvislosti s ktorými klient požaduje osobitné služby investičného poradenstva alebo riadenia portfólia. Na základe tejto zásady investičné spoločnosti nemôžu znížiť úroveň ochrany, ktorú sú povinní zabezpečiť klientom.

20. Napríklad pri poskytovaní prístupu ku komplexným⁶⁾ alebo rizikovým⁷⁾ finančným nástrojom by mali investičné spoločnosti dôkladne posúdiť, či potrebujú získať viac podrobných informácií o klientovi, než by získali v súvislosti s menej komplexnými alebo rizikovými nástrojmi. Je to tak z toho dôvodu, aby spoločnosti mohli posúdiť schopnosť klienta chápať a z finančného hľadiska niesť riziká súvisiace s takými nástrojmi.⁸⁾

⁶⁾ Ako sa vymedzuje v MiFID.

⁷⁾ Každá investičná spoločnosť sama vymedzí *a priori* úroveň rizika finančných nástrojov, ktoré zahrnie do svojej ponuky pre investorov, pričom zohľadní prípadné usmernenia, ak sú k dispozícii, vydané príslušnými orgánmi vykonávajúcimi dohľad nad spoločnosťou.

⁸⁾ S cieľom zabezpečiť, aby klienti rozumeli investičnému riziku a prípadným stratám, ktoré môžu niesť, by spoločnosť mala v každom prípade, pokiaľ je to možné, jasne a zrozumiteľne predstaviť tieto riziká, prípadne pritom použiť ilustračné príklady rozsahu strát v prípade zlého výsledku investovania. Na zisťovanie klientovej schopnosti znášať straty sa môže použiť meranie prijateľnosti výšky straty, ktorú je klient ochotný podstúpiť. Pozri takisto bod 4.

21. Pokiaľ ide o nelikvidné nástroje,⁹⁾ „potrebné informácie“, ktoré majú byť získané, budú samozrejme zahŕňať informácie o období, počas ktorého chce klient držať investície. Aj keď informácie o finančnej situácii klienta je potrebné získavať zakaždým, rozsah týchto informácií, môže závisieť od druhu finančných nástrojov, ktoré sa budú odporúčať alebo uzatvárať. Napríklad „potrebné informácie“, získavané v súvislosti s nelikvidnými alebo rizikovými finančnými nástrojmi, môžu obsahovať všetky tieto prvky ako nevyhnutné na uistenie sa, či finančná situácia klienta mu umožňuje investovať alebo v jeho mene realizovať investíciu do uvedených nástrojov:

- a) výška pravidelného príjmu klienta a celkový príjem, či ide o trvalý alebo dočasný príjem, a zdroj tohto príjmu (napríklad zo zamestnania, dôchodku, príjem z investícií, príjem z prenájmu atď.);
- b) aktíva klienta vrátane likvidných aktív, investícií a nehnuteľného majetku, ktoré by zahŕňali prípadné klientove finančné investície, osobný a investičný nehnuteľný majetok, penzijné fondy a akékoľvek hotovostné vklady atď. Spoločnosť by v relevantných prípadoch mala získať aj informácie o podmienkach, prístupe, pôžičkách, zárukách
- c) a prípadne o ostatných možných obmedzeniach týkajúcich sa uvedených aktív;
- d) pravidelné finančné záväzky, ktoré by zahŕňali finančné záväzky, ktoré klient realizoval alebo plánuje realizovať (klientove pasíva, suma dlhov spolu a ostatné pravidelné záväzky atď.).

22. Pri určení, ktoré informácie je potrebné získať, by mali investičné spoločnosti takisto zohľadňovať povahu služby, ktorá sa bude poskytovať. Prakticky to znamená, že:

- a) pri poskytovaní služby investičného poradenstva by spoločnosť mala získať dostatok informácií, aby mohla posúdiť schopnosť klienta rozumieť rizikám a povahe každého finančného nástroja, v súvislosti s ktorým spoločnosť predpokladá, že ho odporučí klientovi;
- b) pri poskytovaní služieb riadenia portfólia, keďže spoločnosť bude prijímať investičné rozhodnutia v mene klientov, úroveň klientových znalostí a skúseností nevyhnutných v súvislosti so všetkými finančnými nástrojmi, ktoré môžu prípadne tvoriť portfólio, môže byť menej podrobná ako úroveň znalostí a skúseností, ktorú by mal klient mať pri
- c) poskytovaní služby investičného poradenstva. Aj v takých situáciách by však mal klient prinajmenšom rozumieť celkovým rizikám portfólia a mať všeobecné znalosti o rizikách spojených s každým druhom finančných nástrojov, ktoré môžu byť zahrnuté v portfóliu. Spoločnosti by mali získať veľmi jasné znalosti o investičnom profile klienta.

23. Podobne rozsah služby, ktorú klient požaduje, môže mať takisto vplyv na úroveň získaných informácií o klientovi. Napríklad spoločnosti by mali získať viac informácií o klientoch, ktorí žiadajú o investičné poradenstvo týkajúce sa ich celého finančného portfólia, ako o klientoch, ktorí žiadajú o osobitné poradenstvo týkajúce sa

⁹⁾ Každá investičná spoločnosť sama a *priori* vymedzí, ktoré finančné nástroje zo svojej ponuky pre investorov považuje za nelikvidné, pričom zohľadní prípadné usmernenia, ak sú k dispozícii, vydané príslušnými orgánmi vykonávajúcimi dohľad nad spoločnosťou.

investovania určitej sumy finančných prostriedkov, ktorá predstavuje relatívne malú časť ich celkového portfólia.

24. Pri určení informácií, ktoré je potrebné získať, by investičná spoločnosť mala brať do úvahy typ klienta. Napríklad spravidla bude potrebné získať podrobnejšie informácie o starších a potenciálne zraniteľných klientoch, ktorí žiadajú o služby investičného poradenstva po prvýkrát. Takisto keď spoločnosť poskytuje investičné poradenstvo alebo služby riadenia portfólií profesionálnemu klientovi (ktorý bol správne klasifikovaný ako profesionálny), je vo všeobecnosti oprávnená predpokladať, že klient má nevyhnutnú úroveň odbornosti a znalostí, a preto nie je potrebné získať informácie o týchto otázkach.
25. Ak sa v rámci investičnej služby poskytuje investičné poradenstvo alebo riadenie portfólia „profesionálnemu klientovi per se“,¹⁰⁾ spoločnosť je rovnako oprávnená predpokladať, že klient je schopný z finančného hľadiska niesť akékoľvek súvisiace investičné riziká, ktoré sú zlučiteľné s jeho investičnými cieľmi, a preto nie je vo všeobecnosti povinná získať informácie o jeho finančnej situácii. Dané informácie by sa však mali získať, ak si to vyžadujú investičné ciele klienta. Napríklad ak sa klient usiluje o zabezpečenie proti riziku, spoločnosť bude potrebovať podrobnejšie informácie o uvedenom riziku, aby mohla navrhnúť účinný zabezpečovací nástroj.
26. Informácie, ktoré je potrebné získať, budú takisto závisieť od potrieb a situácie klienta. Napríklad v prípade, keď má klient viacero investičných cieľov a/alebo sú tieto ciele dlhodobé, bude spoločnosť pravdepodobne potrebovať podrobnejšie informácie o finančnej situácii klienta, než keď má klient záujem o krátkodobé bezpečné investovanie.
27. V prípade, keď investičná spoločnosť nezíska dostatok informácií,¹¹⁾ aby mohla klientovi poskytnúť pre neho vhodnú službu investičného poradenstva alebo riadenia portfólia, nesmie takú službu klientovi poskytnúť.¹²⁾

IV.V Spoločnosť informácií o klientoch

Príslušné právne predpisy: článok 19 ods. 4 MiFID a články 35 a 37 vykonávacej smernice MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 5

28. Investičné spoločnosti by mali prijať primerané opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby získané informácie o klientovi boli spoľahlivé. Spoločnosti by mali najmä:

- a) nespoliehať sa príliš na klientove vlastné posúdenie svojich znalostí, skúseností a finančnej situácie;

¹⁰⁾ Ako sa stanovuje v oddieloch I prílohy II k MiFID (Kategórie klientov, ktorí sa považujú za profesionálov).

¹¹⁾ Pod pojmom „dostatočné informácie“ sa rozumejú informácie, ktoré musí spoločnosť zhromaždiť, aby dodržala požiadavky vhodnosti podľa MiFID.

¹²⁾ Pozri článok 35 ods. 5 vykonávacej smernice MiFID.

- b) zabezpečiť, aby všetky nástroje využívané v rámci procesu posúdenia vhodnosti boli vytvorené primerane (napr. otázky nie sú navrhnuté tak, aby viedli klienta k osobitnému druhu investícií); a
- c) prijať opatrenia s cieľom zabezpečiť konzistentnosť informácií o klientovi.

Podporné usmernenia

29. Predpokladá sa, že klienti poskytnú správne, aktuálne a úplné informácie potrebné na posúdenie vhodnosti. Je však potrebné, aby investičné spoločnosti prijali primerané opatrenia na kontrolu spoľahlivosti získaných informácií o klientoch. Spoločnosti naďalej nesú zodpovednosť za zabezpečenie získania primeraných informácií na vykonanie posúdenia vhodnosti. Napríklad by mali posúdiť, či existujú nejaké zrejmé nepresnosti v informáciách, ktoré im poskytli ich klienti. Spoločnosti budú musieť zabezpečiť, aby otázky adresované klientom mohli byť klientom aj správne pochopené, a aby každý ďalší postup určený na získavanie informácií bol vytvorený tak, aby sa získali informácie potrebné na posúdenie vhodnosti.
30. Klientovo vlastné posúdenie by malo byť konfrontované objektívnymi kritériami. Napríklad:
- a) namiesto otázky, či sa klient považuje za dostatočne skúseného, aby investoval do určitých nástrojov, by spoločnosť mala klientovi položiť otázku, ktoré druhy nástrojov klient pozná;
 - b) namiesto otázky, či sa klient domnieva, že má dostatočné finančné prostriedky na investovanie, by sa spoločnosť mohla klienta opýtať na jeho skutočnú finančnú situáciu;
 - c) namiesto otázky, či sa klient domnieva, že môže niesť riziko, by sa spoločnosť mohla opýtať, aké veľké straty by bol klient ochotný prijať v určitej lehote, a to v súvislosti s jednotlivou investíciou alebo celkovým portfóliom.
31. Ak sa investičné spoločnosti spoliehajú na nástroje, ktoré klient použije ako súčasť postupu posúdenia vhodnosti (napríklad elektronické dotazníky alebo softvér na vytvorenie rizikového profilu), mali by mať primerané systémy a kontroly s cieľom zaistiť, aby tieto nástroje boli vhodné na daný účel a prinášali uspokojivé výsledky. Napríklad v rámci softvéru na vytvorenie rizikových profilov by sa mohli vykonávať kontroly súvislosti klientových odpovedí s cieľom poukázať na rozpory medzi rôznymi časťami získaných informácií.
32. Spoločnosti by mali takisto prijať primerané opatrenia na zmiernenie potenciálnych rizík spojených s používaním uvedených nástrojov. Napríklad prípadné riziká môžu vzniknúť, ak klienti (z vlastnej iniciatívy alebo na podnet zamestnancov, ktorí priamo rokujú s klientmi) zmenia svoje odpovede s cieľom získať prístup k finančným nástrojom, ktoré pre nich nemusia byť vhodné.
33. Investičné spoločnosti by mali posudzovať získané informácie ako celok s cieľom zabezpečiť konzistentnosť informácií o klientoch. Spoločnosti by mali vedieť o všetkých príslušných rozporoch medzi rôznymi časťami získaných informácií a kontaktovať klienta s cieľom vyriešiť všetky prípadné vecné nezrovnalosti alebo nepresnosti. Takéto rozpory predstavujú napríklad klienti, ktorí majú málo znalostí

alebo skúseností a aktívny postoj k riziku alebo ktorí majú obozretný rizikový profil a ambiciózne investičné ciele.

IV.VI Aktualizácia informácií o klientoch

Príslušné právne predpisy: článok 37 ods. 3 vykonávacej smernice MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 6

34. Ak má investičná spoločnosť trvajúci vzťah s klientom, mala by zaviesť vhodné postupy s cieľom uchovať primerané a aktualizované informácie o klientovi.

Podporné usmernenia

35. Pri poskytovaní priebežného investičného poradenstva alebo služby riadenia portfólia je potrebné, aby investičné spoločnosti uchovávali primerané a aktualizované informácie o klientovi s cieľom vykonať požadované posúdenie vhodnosti. Spoločnosti budú preto musieť prijať postupy na vymedzenie toho:

- a) ktoré časti získaných informácií je potrebné aktualizovať a ako často;
- b) ako sa má uskutočniť aktualizácia a aké opatrenie má spoločnosť urobiť, keď prijme dodatočnú alebo aktualizovanú informáciu, alebo keď klient neposkytne požadovanú informáciu.

36. Frekvencia sa môže odlišovať v závislosti, napríklad, od rizikového profilu klienta: na základe informácií o klientovi, získaných v rámci požiadaviek vhodnosti, spoločnosť často určuje investičný rizikový profil klienta, napr. ktorý druh investičných služieb alebo finančných nástrojov môže byť vo všeobecnosti pre klienta vhodný vzhľadom na jeho znalosti a skúsenosti, jeho finančnú situáciu a investičné ciele. Vyšší rizikový profil si bude pravdepodobne vyžadovať častejšiu aktualizáciu ako nižší rizikový profil. Niektoré udalosti môžu byť takisto dôvodom na aktualizáciu; to sa môže týkať napríklad klientov, ktorí dosiahli dôchodkový vek.

37. Informácie sa môžu aktualizovať napríklad na pravidelných stretnutiach s klientmi alebo zaslaním aktualizovaného dotazníka klientom. V rámci opatrení sa na základe získaných aktualizovaných informácií môže zmeniť klientov profil.

IV.VII Informácie o klientoch, pokiaľ ide o právnické osoby alebo skupiny

Príslušné právne predpisy: článok 4 ods. 1 bod 10 a článok 19 ods. 4 MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 7

38. V prípade, keď je klient právnická osoba alebo skupina dvoch alebo viacerých fyzických osôb, alebo ak jednu alebo viac fyzických osôb zastupuje iná fyzická osoba, by sa investičná spoločnosť mala spoliehať v prvom rade na uplatniteľný právny rámec s cieľom určiť, kto bude podliehať posúdeniu vhodnosti.

39. Ak právny rámec v tejto súvislosti neposkytuje dostatočné náznaky, a najmä v prípade, keď nebol menovaný jediný zástupca (ako napr. v prípade manželského páru), investičná spoločnosť by sa mala na základe politiky, ktorú vopred vymedzila, dohodnúť s príslušnými osobami (zástupcovia právnickej osoby, osoby patriace k zastúpenej skupine alebo zastúpené fyzické osoby) na tom, kto bude podliehať posúdeniu vhodnosti a ako sa uvedené posúdenie vykoná v praxi vrátane otázky, od koho by sa mali získať informácie o znalostiach a skúsenostiach, finančnej situácii a investičných cieľoch. Investičná spoločnosť by mala túto dohodu zaznamenať.

Podporné usmernenia

40. V prílohe II k smernici MiFID sa stanovuje, že v prípade malých subjektov, pokiaľ ide o posúdenie „odborných znalostí, skúseností a poznatkov“, ktoré musia mať malé subjekty požadujúce, aby sa s nimi zaobchádzalo ako s profesionálnymi klientmi, by sa mala posúdiť „osoba, ktorej bolo udelené povolenie na vykonávanie transakcií v mene subjektu“. Podobne by sa mal tento prístup uplatňovať na účely posúdenia vhodnosti v prípadoch, keď fyzickú osobu zastupuje iná fyzická osoba a keď predmetom posúdenia vhodnosti má byť malý subjekt. V týchto prípadoch sa berie do úvahy finančná situácia a investičné ciele východiskového klienta (fyzická osoba, ktorá je zastúpená, alebo malý subjekt) a odborné znalosti a skúsenosti zástupcov fyzickej osoby alebo osoby, ktorej bolo udelené povolenie vykonávať transakcie v mene subjektu.
41. Spoločnosti by mali vytvoriť politiku týkajúcu sa otázky, kto by mal podliehať posúdeniu vhodnosti, pri jednaní s právnickými osobami alebo skupinou dvoch alebo viacerých fyzických osôb, alebo keď iná fyzická osoba zastupuje jednu alebo viac fyzických osôb. Politika spoločnosti by mala zabezpečiť, aby sa brali do úvahy najlepšie záujmy všetkých dotknutých osôb a ich ochrana.
42. V prípade, keď neexistuje dohoda a keď je finančná situácia osôb patriacich ku skupine odlišná, spoločnosť by mala posúdiť osobu, ktorá je rámci daných súvislostí významná (t. j. osoba v najslabšej finančnej situácii). Takisto by sa malo postupovať pri posúdení investičných cieľov (t. j. osoba s najkonzervatívnejšími investičnými cieľmi), alebo odborných znalostí a skúseností (t. j. osoba poverená vykonávať transakcie s najmenšími odbornými znalosťami a skúsenosťami).
43. V situáciách, keď sú dve alebo viaceré osoby poverené vykonávať transakcie v mene skupiny spoločne (ako napr. v prípade združených účtov), profil klienta stanovený spoločnosťou, by mal odrážať schopnosť jednotlivých osôb prijať investičné rozhodnutia, ako aj prípadný vplyv takýchto rozhodnutí na jednotlivé finančné situácie a investičné ciele.

IV.VIII Mechanizmy nevyhnutné na zabezpečenie vhodnosti investície

Príslušné právne predpisy: článok 13 ods. 2 MiFID a článok 5 vykonávacej smernice MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 8

44. V záujme priradenia vhodných investícií klientom by investičné spoločnosti mali vytvoriť politiky a postupy s cieľom zabezpečiť, aby dôsledne zohľadňovali:

- a) všetky dostupné informácie o klientovi, ktoré by mohli byť dôležité pri posúdení vhodnosti investície, vrátane súčasného klientovho portfólia investícií (a umiestnenia aktív v rámci tohto portfólia);
- b) všetky vecné charakteristiky investícií, ktoré sa zohľadnili pri posúdení vhodnosti vrátane všetkých príslušných rizík a všetkých priamych alebo nepriamych nákladov, ktoré klientovi vzniknú.¹³⁾

Podporné usmernenia

45. Investičné spoločnosti, ktoré pri posúdení vhodnosti používajú nástroje (ako napríklad vzorové portfóliá, softvér na umiestnenie aktív alebo nástroj na vytvorenie rizikového profilu pre potenciálne investície), by mali mať primerané systémy a kontroly s cieľom zabezpečiť, aby tieto nástroje boli vhodné na daný účel a prinášali uspokojivé výsledky.

46. V tejto súvislosti by nástroje mali byť vytvorené tak, aby zohľadňovali všetky príslušné osobitosti každého klienta alebo finančného nástroja. Napríklad nástroje, ktoré klientov alebo finančné nástroje klasifikujú všeobecne, by nevyhovovali účelu.

47. Spoločnosti by mali vytvoriť politiky a postupy, na základe ktorých budú môcť okrem iného zabezpečiť, aby:

- a) služby investičného poradenstva a riadenia portfólií, ktoré ponúkajú klientom, primerane zohľadňovali úroveň diverzifikácie rizika;
- b) klient mal primerané znalosti o vzťahu medzi rizikom a výnosom, t. j. o nutne nízkom zisku z bezrizikových aktív, o vplyve časového horizontu v rámci tohto vzťahu a o vplyve nákladov na jeho investície;
- c) klient v rámci svojej finančnej situácie mohol zaistiť financovanie investície a niesť všetky prípadné straty vyplývajúce z investícií;
- d) sa v každom osobnom odporúčaní alebo transakcii uzatvorenej pri poskytovaní služby investičného poradenstva alebo riadenia portfólia, pokiaľ ide o nelikvidný produkt, zohľadnilo obdobie, počas ktorého je klient pripravený držať investíciu; a aby
- e) sa zabránilo nepriaznivému vplyvu akéhokoľvek konfliktu záujmov na kvalitu posúdenia vhodnosti.

¹³⁾ Pozri článok 33 vykonávacej smernice MiFID týkajúci sa povinnosti informovať klientov o nákladoch.

IV.IX Vedenie záznamov

Príslušné právne predpisy: článok 13 ods. 6 MiFID a článok 5 ods. 1 písm. f) a článok 51 vykonávacej smernice MiFID.

Všeobecné usmernenie č. 9

48. Investičné spoločnosti by prinajmenšom mali:

- a) mať zavedené primerané opatrenia na vytváranie a uchovávanie záznamov s cieľom zabezpečiť správne a transparentné vedenie záznamov týkajúcich sa posúdenia vhodnosti vrátane každého poskytnutého investičného poradenstva a všetkých realizovaných investícií (a nerealizovaných investícií);
- b) zabezpečiť, aby prostredníctvom opatrení na vedenie záznamov bolo možné zistiť chyby týkajúce sa posúdenia vhodnosti (napríklad nekalý predaj (mis-selling));
- c) zabezpečiť, aby záznamy boli dostupné oprávneným osobám v spoločnosti a príslušným orgánom;
- d) mať primerané postupy na zmiernenie akýchkoľvek nedostatkov alebo obmedzení opatrení na vedenie záznamov.

Podporné usmernenia

49. Opatrenia, ktoré spoločnosti prijali na vedenie záznamov, musia spoločnostiam umožňovať vysledovať ex post, prečo sa investícia realizovala. To môže byť dôležité v prípade sporu medzi klientom a spoločnosťou. Takisto je to dôležité na účely kontroly – napríklad akékoľvek chyby vo vedení záznamov môžu zabrániť príslušnému orgánu posúdiť kvalitu postupu spoločnosti pri posúdení vhodnosti a môžu oslabiť schopnosť riadiaceho systému pre správu informácií identifikovať riziko nekalého predaja.

50. Investičná spoločnosť je preto povinná zaznamenať všetky informácie súvisiace s posúdením vhodnosti, ako napríklad informácie o klientovi (vrátane spôsobu použitia týchto informácií a ich interpretácie na určenie rizikového profilu klienta) a informácie o finančných nástrojoch, ktoré klientovi odporúča alebo v mene klienta nakupuje. Tieto záznamy by mali obsahovať:

- a) všetky zmeny, ktoré spoločnosť vykonala v súvislosti s posúdením vhodnosti, najmä všetky zmeny investičného rizikového profilu klienta;
- b) druhy finančných nástrojov, ktoré vyhovujú príslušnému profilu, a odôvodnenie uvedeného posúdenia, ako aj všetky zmeny a ich príčiny.

Ing. Vladimír Dvořáček v. r.
výkonný riaditeľ
útvaru dohľadu nad finančným trhom

V Bratislave dňa 17. októbra 2012